

HETEDIK ALABÁRDOS

Színház az egész alvilág

VAJDA JUDIT

A SZÍNHÁZI KÖZEG SOK VÍGJÁTÉKOT SIKERRE VITT, DE NEM 100%-OS A GARANCIA.

Remekül kezdődik Vékes Csaba bemutatkozó nagyjátékfilmje, a Filmlap Inkubátor Programjának első elkészült alkotása. Minden van benne, ami a nevetéshez kell: szerencsétlen színpadi statiszta, véletlenül levágott lábujjú sztárszínész és egy összeesküvés, amibe szegény hősünk tudtán kívül belekeveredik. A színházi közeg több filmnek is szerencsét hozott már, a *Lenni vagy nem lenni*-től kezdve a *Producereken* át a *Szerelmes Shakespeare*-ig. A *Hetedik alabárdos*-ban ugyan egy jelentéktelen, örök statisztaságra kárhozott figura áll a középpontban, ami annyira nem nézőcsalogató ötlet, de csakhamar kiderül, hogy a sajnálatra méltó főhős előtt megnyílik a lehetőség arra, hogy berobbanjon, és kis senkiből a vidéki színház kulcsalakjává váljon, hiszen megrendezheti darabját, a *Hetedik alabárdost* – a felemelő vagy épp vicces

karriertörténetek pedig mindig sokakat érdekelnek.

De Vékes Csaba rendező biztosra akart menni, és a szatirikus kiindulási alap mellé a már említett *Producerek* című musicalből ismert sztorit is lenyúlta: főhősünk „lila ködös fos” darabját (idézet a színházigazgatótól) ugyanis arra szánják, hogy hatalmasat bukjon. Sőt eleve azért esett rá a választás, mert totális csődöt jósolnak neki, ily módon pedig könnyedén át lehet játszani a színházat az ukrán maffiának, akik valami sokkal profitábilisabb műintézményt akarnak nyitni az épületben: egy wellness szállót.

A kitűzött célig eleinte kifejezetten jól sikerült jeleneteken át vezet az út: nagyon ötletes az egész sztori miértjét megfogalmazó képsor, amikor a kétbalkezes statiszta véletlenül elszabadult alabárdja nagyon rossz helyre talál, vagy amikor a saját darabját színre vivő fontos rendezővé avanszáló karakter egy csocsómeccs keretében próbálja megtalálni a közös hangot új csapatával. Úgy általában frappánsnak nevezhető, ahogy a címben is említett fegyver többször is előkerül a cselekmény során, és mindig valamilyen sorsdöntő eseménynek vagy akciónak lesz az elindítója.

Csakhogy ahogy telik-múlik a játékidő, egyre több lesz az olyan jelenet, aminek semmi köze a cselekményhez, nem árnyalja a karaktereket, nem vicces, és úgy általában nem igazán érthető, mit is akartak vele mondani. Ilyen a színház

nagy öregje és a főhős közös berúgása vagy a statisztatárs váratlan megjelenése: ezeknek a részeknek a mibenlétét azért is nehéz megfejteni, mert közben viszonylag célirányosan halad a cselekmény is, így még feltűnőbbé válik ezen epizódok céltalansága, értelmetlensége.

Hogy a rendező még nem beszéli igazán jól a filmnyelvet, ezen kívül az is bizonyítja, hogy nem tud mit kezdeni az olyan feladatokkal, mint egy suspense kitaratása vagy egy visszatérő poén jókor és jó helyen elsütése. Azt, hogy a főhős darabját bukásnak szánják, a néző az elejétől kezdve tudja, a központi figura viszont nem, ezért jogosan várhatnánk, hogy látványos körülmények között derüljön ki, vagy legalábbis megmozgasson valamit emberünkben. Ehelyett az történik, hogy mikor a színházigazgató feltárja Miki előtt az igazságot, ő kis túlzással csak megvonja a vállát. Ami pedig a humorról való bánásmódot illeti: több jeleneten keresztül okoz kínzó kíváncsiságot a közönségben, hogy miért van a bonvivánt hozó Nagy Ervin arca folyamatosan barnára festve. Erről egy színésztársa rántja le a leplet (nagy sikerrel játszotta Othellót, és fél, hogy a barna maszk nélkül nem ismernék fel az utcán a rajongók), de olyan rosszul időzítve, mintha a vicces bemondást inkább elrejteni akarták volna, nehogy véletlenül csattanjon az a poén.

És ez így megy a játékidő végéig: minden jó megmozdulásra jut egy fájoan kínos, ráadásul tovább rontja a helyzetet, hogy a két végső csattanóból legalább az egyik könnyedén kitalálható (a nagy színkritikus meghívásához kapcsolódó), így a film végül részleteiben és egészében véve is csalódást okoz. Kár, mert csak egy kicsit kellett volna még csiszolni rajta, a kölcsönzött ötletek helyett a sajátokra fókuszálva, és a *Hetedik alabárdos* abszolút működőképes kis magyar szatírra lehetett volna.

HETEDIK ALABÁRDOS – magyar, 2017. Rendezte és írta: **Vékes Csaba**. Kép: **Bálint Dániel**. Zene: **Kovács Márton**. Vágó: **Gotthárdi Balázs**. Producer: **Herendi Gábor, Fancsikai Eszter, Fancsikai Eszter, Vékes Csaba**. Szereplők: **Bánki Gergely, Sárközi-Nagy Ilona, Bezerédi Zoltán, Murányi Tünde, Kalocsay Mercedes, Ujlaki Dénes, Nagy Ervin**. Gyártó: **Hetal Film**. Forgalmazó: **Skyfilm**. 87 perc.

■ SZOLNOKI NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS FILMFESZTIVÁL

A fény művészete

■ VÁRKONYI BENEDEK

MIKÖZBEN A TUDOMÁNY ÁLDÁSAI SOKKAL ÉLHETŐBBÉ TESZIK AZ ÉLETÜNKT, EGYRE TÖBBEN VÁGYNAK VISSZA A SÖTÉTSÉG, A HIEDELMEK ÉS A BABONÁK KORÁBA.

A régi korok embereinek tudományos eszközeik nemigen voltak. Az előttük föltárul jelenségek jó részét nem tudták megmagyarázni, nem maradt hát más számukra, mint a csodák birodalma. Ám a tudós más szemmel nézett a rejtelmes világra; kísérletekre és bizonyítékokra építette világképét, így azután az évszázadok alatt szép lassan egy másik csodavilág tárult elénk: a valóságos világ csodája. Ma már nem misztikus magyarázatokban hiszünk, hanem a valóság addig ismeretlen, rejtett összefüggései kápráztatnak el bennünket. Többé már nem hiszünk, hanem tudunk. Halász Gábor, a két világháború közötti kor nagy esszéistája már 1943-ban a korszerű filmes technika szép metaforáját használja egy angol irodalmi antológia bevezetéséhez: „Tudományos kisfilmekről emlé-

szünk a szemünk előtt kihajtó, nyíló és megérő virágokra. Valahogy így hat az irodalom fejlődése is, egy kötetnyi szemelvénnyükében.”

A tudós, persze, többnyire a külvilágtól elzárt laboratóriumában dolgozik, és szakzsargonban fogalmaz. Szerencsére a filmkészítő kíváncsi természet, igyekszik beférkőzni oda is, ahová mi nem tudunk, vagy eszünkbe sem jut. Így közelebb hozza hozzánk mindazt, amiről nélküle talán nem is tudtunk volna. A tudományos ismeretterjesztő film – az erre szakosodott természettudományos vagy historikus tévécsatornákon keresztül – már mindennapjaink része lett. Mindez sötétséget oszlat, tanít és szembeáll az egyre terjedő hamis tanokkal.

Balázs Gergely -
Lerner Balázs:
**A dunavirág
mentőakció**

Egy tudományos filmfesztivál szerepe is hasonló, egy-szerre ad nekünk sok-sok tu-

dást, amit a hétköznapokon legfőleg csak csöpögtetve kapnánk, és azon a nyelven szól, amit a laikus néző is megérthet. Nem is beszélve a mozgókép adta óriási lehetőségekről. A Szolnoki tudományos-ismeretterjesztő Fesztivál kínálata pazar; nemcsak az impozáns szám miatt – körülbelül hetven alkotást mutat be –, hanem azért is, mert sokféléket kínál. A klasszikus ismeretterjesztés magától értetődően kezdettől sokszínű, hiszen magába foglal minden társadalom- és természettudományt. Csakhogy ma már nem a klasszikus, *Gyöngyvirágtól lombhullásig* tempóban és kissé romantikus eszközökkel hozza elénk a természetet, hanem a ma használatos pergő vizuális nyelven és hihetetlenül fejlett operatőri technikával. Ugyanakkor a számítógépes animáció, a HD-felbontás és a legfrissebb tudományos eredmények felhasználása nem a ráció felé tolt a korszerű tudományos ismeretterjesztést, a tudományosság mellett szinte mindig ott van az alkotó világlátása. És ugyanezt a személyes részvételt szeretné a nézőből is előcsalogatni. A kortárs ismeretterjesztő filmezés nem a leckét magoltatja be, hanem a kíváncsiságunkat ébreszti fel.

A *dunavirág mentőakció* (Balázs Gergely-Lerner Balázs, 2016) például nemcsak bölcs példabeszéd, hanem izgalmas kalandfilm is, arról, miként próbálja a dunavirág nevű lényt megmenteni az ember az önnön túlhatalmától, az emberi faj természetátalakító képességétől. A természetvédő tudós jelenik meg előttünk; de nem úgy, ahogyan sokszor találkozunk türelmetlen vagy harcias természetvédőkkel. Valóságos nyomozás részesei vagyunk; először csak egy érthetetlen jelenség tárul elénk: miért pusztul el a dunavirág a fényes lámpákkal teli hídon, ahelyett, hogy a folyó vizére szállna. A kutató feladata kideríteni a titkot, azt, hogyan működik a természet. Furcsa dolgokat mutatnak nekünk: például polarizált fényt, amelyet a rovarok jól látnak, mi több, az alapján tájékozódnak. Rendszerint nem szoktuk érteni az efféle tudományos fogalmakat, de ezt most értjük. Mert a tudós, aki abban a világban mozog, nemcsak jól ismeri azt, hanem jól, érthetőn is beszél róla. A film készítőinek érdeme, hogy megtalálta a kíváncsi kutatókat, és el is kísérte őket fölfedező útjukon. És hogy egyáltalán eszükbe jutott a dunavirág,

